

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערש"ק פרשת בהר תשע"ז שנה ג' גליון 138

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: מדוע נקבר רבי מאיר בעמידה?

באר מים חיים (פרשת וארא) הביא דרך רמז, שנרמז הדבר בשם עמלק שנקרא כלב, כי כלב פשוט ומילוי עם ששה אותיותיו עולה כמספר עמלק במילוי. ע"כ.

והגמרא במסכת עבודה זרה (יח.) מספרת, על בתו של רבי חנינא בן תרדיון אחות אשתו של רבי מאיר שנתפסה על ידי מלכות רומי ונלקחה למקום מאוד שפל, ובאה אשתו של רבי מאיר ברוריה ומתחננת אל רבי מאיר שיציל את אחותה גיטתו, ממקום כזה שפל. אמר לה רבי מאיר, תשמעי, אם אחותך נטמאה לא אוכל להציל. אבל אם לא, אני אדאג שהיא תינצל.

התחפש רבי מאיר לאחד הרומאים וניגש לאותו בית בו נמצאת גיטתו, פנה אל השומר וביקש כי הוא רוצה את אותה בחורה, אמר לו השומר, אין סיכוי, כי כל מי שמבקש אותה היא אומרת שהיא לא מרגישה טוב ואינה יכולה כעת.

הבין מכך רבי מאיר שהיא שמרה על טהרתה, הוריד את תחפושתו, וביקש מהשומר לפדותה בכל מחיר, אומר לו השומר, אני מצטער אבל זה לא ענין של כסף, כי מחפשים דוקא אותה, רוצים לדעת שהיא יושבת כאן. אמר לו רבי מאיר: אתן לך סכום רב שגם אם יביאו לשאול עליה, תוכל לשחד אותם ולדחותם.

הסכים השומר אך חשש, מה אעשה כאשר הכסף יגמר?

אמר לו רבי מאיר תאמר את המשפט: "אלהא דמאיר ענני" ותינצל. שאל השומר, מי ערב לי שאכן המשפט הזה יועיל להציל אותי?

ביקש רבי מאיר מהשומר שיביא לו חתיכת לחם, לקח רבי מאיר את הלחם וזרק לכיוון כלבי השמירה שהיו מסתובבים שם, הכלבים שהיו רעבים, שראו את הלחם קפצו לכיוון הלחם, ואז אמר רבי מאיר את המשפט הבא: "אלהא דמאיר ענני" ומיד נפלו הכלבים ומתו.

שואל השומר את רבי מאיר מה אמרת? אמר לו רבי מאיר, אם יחפשו אחריך על כך ששחררת את הנערה הזו, תאמר את המשפט הזה ותינצל.

כשראה כך השומר הוציא אליו את אחות אשתו הכשרה והצנועה. לאחר זמן שמע הקיסר מה שעשה אותו סוהר

לקראת יום י"ד אייר יומא דהילולא של רבי מאיר בעל הנס, זכותו תגן בעדינו בעל כל כלל ישראל, נראה לייחד את דברינו השבוע להסביר מדוע נפל הדבר שיומא דהילולא דיליה יהיה בי"ד אייר, כמו כן מדוע הוא נקבר בעמידה.

מנהג ישראל קודש לחגוג יום ההילולא של רבי מאיר ביום י"ד אייר (עי' מה שכתב בזה הגאון שדי חמד ח"א אסיפת דינים מערכת ארץ ישראל דף ד ע"א אות ו בשם רבי טבריה, ומדבריו הוכיח בשו"ת ישכיל עבדי ח"ה חא"ח סימן נ"ד וז"ל: "יוצא מדבריו ז"ל שיסוד המנהג נתייסד לכבוד רבי מאיר בעל הנס ביום פסח שני, הוא בגלל האורחים הרבים שהיו באים אז לעליית הרגל, ובאגב היו מבקרים קברי הצדיקים רשב"י ורמב"ה, ובאותו הזמן חל ל"ג בעומר שעליו הזהיר רשב"י לעשות בו הילולא ושמחה ורמב"ה הוא אחד מחברי רשב"י שלמדו אצל רבי עקיבא ונסמכו, לזה ראוי לעשות גם לו הילולא על שם שהאיר העולם בתורתו דוגמת רשב"י שנתגלו לו סתרי תורה ונסמך, ומה שקבעו ביום פסח שני מפני שהוא יום טוב דרבנן, וגם מפני שנזדמן אז חנוכה בית הכנסת ובית המדרש ביום פסח שני וקבלו עליהם לקבוע כן לדורות. ע"כ)

ונראה לתת הסבר מדוע חוגגים את יום ההילולא דיליה בפסח שני, היינו בימי ספירת העומר, וזאת על פי מה שכתב החיד"א שימי ספירת העומר מסוגלים לבטל את כוחו של עמלק. וכדבריו בספר מדבר קדמות (מערכת ע' אות י"ט), וז"ל: כי מצות עומר מכניע עמלק, וכמו שאמרו בפ"ק דמגילה שהמן הרשע אמר אתי מלא קומצא וכו', ועל פס' והנה צליל שעורים, ויש לרמוז כי עומר עי"ן רומז לעשו, מ"ר גימטריא עמלק להכניעם. יעו"ש. וידוע כי אין השם שלם וכו' עד שימחה שמו של עמלק ולכן בכח מצות העומר אשר זרע עמלק לטבח יובל, ונכנע נפל שדוד, תפרח ישע ובא לציון גואל. ועי' עוד בילקוט תהלים ע"פ יפה נוף משוש כל הארץ וז"ל ר' ברכיה אמר היפה בהנפת העומר עיי"ש ועל פי האמור הוא טעם כעיקר ודו"ק. ע"כ.

והנה כוחו של רבי מאיר לבטל את כוחו של עמלק, והנה עמלק שהוא מזרעו של ע"ש, מצינו שנקרא "כלב". וכפי שמובא במדרש תנחומא (פרשת יתרו סימן ג') "ויבא עמלק" רבי לוי אמר: למה הדבר דומה, לבן שהיה רוכב על כתף של אביו וכו', אמר לו אביו: אתה רכוב על כתפי וכל מה שתבקש אני לוקח לך, ואת אומר ראית אביו? השליכו מכתפו ובא הכלב ונשכו. כך היו ישראל כשיצאו ממצרים הקיפו בענני כבוד וכו', אמר להן הקב"ה: כך הרהרתם, הרי הכלב נושך אתכם, לכך "ויבא עמלק". ע"כ. ובספה"ק

ששחרר את אחות אשתו של ר"מ, וציוה לתלותו. והנה כשקשרו את החבל סביב צווארו, אמר הסוהר 'אלקא דמאיר ענני' נפל החבל ולא הצליחו לתלותו. התפלא הקיסר ושאל אותו לסוד העניין, וסיפר לו השומר את כל המעשה שאמר לו שאם יאמר את המשפט הזה יינצל.

כששמע זאת הקיסר החליט לתפוס את רבי מאיר, מיד ציוה הקיסר לחקוק את דמותו של רבי מאיר על לוח (כי בזמנם לא היו תמונות), ושמו זאת בפתח העיר רומי, ואמרו שכל הרואה אדם בדמות זו יביאהו אל המלך.

פעם ראו אותו השוטרים והחלו לרוץ אחריו, ברח ר"מ ונכנס למסעדה של גויים וביקש שיביאו לו תבשיל של חזיר, טבל את אצבעו ברוטב של אותו התבשיל והרים את ידו לפיו ומצץ אצבע אחרת, ראו זאת השוטרים ואמרו, בודאי שאין זה ר"מ אלא אחר, ועזבו אותו, ומשום כך נקרא רבי מאיר בשם "אחרים".

רואים ממעשה זה, כי אמירת "אלהא דמאיר ענני" בכוחה לבטל את קליפת כלב, היא קליפתו של עמלק, ולכן בימי ספירת העומר המסוגלים לבטל את כוחו של עמלק, חוגגים את יום ההילולא של רבי מאיר, כדי לעורר את כוחו הגדול לבטל את עמלק.

עוד יבואר בזה, מדוע רבי מאיר הרבה לפעול ולעשות עבור שלום בית, וכמו שמצינו במדרש (ד"ר ה, יד): דבר אחר מהו "בקש שלום ורדפהו", מעשה ברבי מאיר שהיה יושב ודורש וכו', הלכה אותה אשה לביתה שהיה ליל שבת ומצאה הנר שלה שכבה. אמר לה בעלה: היכן היית עד עכשיו? אמרה לו: שומעת הייתי לרבי מאיר דורש. והיה אותו האיש ליצן, אמר לה: בכך וכך אין את נכנסת לביתי עד שתלכי ותירקי בפניו של רבי מאיר.

יצאה לה מביתו, נגלה אליהו זכור לטוב על רבי מאיר, אמר לו: הרי בשבילך יצאה האשה מביתה. הודיעו אליהו זכור לטוב היאך היה המעשה, מה עשה רבי מאיר, הלך וישב לו בבית המדרש הגדול באתה אשה להתפלל וראה אותה ועשה עצמו מתפסק. אמר: מי יודע ללחוש לעין? אמרה לו אותה אשה: אני באתי ללחוש רקקה בפניו. אמר לה: אמרי לבעליך הרי רקקתי בפניו של רבי מאיר.

בירושלמי במסכת סוטה (דף ה.) יש תוספת למעשה זה, שביקש ממנה שתירק בעינו שבע פעמים כדי לרפאותו, ולאחר מכן אמר לה: לכי ואמרי לבעלך, אתה אמרת לי לירוק רק פעם אחת ואילו אני ירקתי שבע פעמים. אמרו לו תלמידיו: רבי כך מבזין את התורה? אילו אמרת לך היינו מביאים אותו ומלקין אותו על העמוד והוא מתרצה ומתפייס לאשתו?

ענה להם: ולא יהא כבוד מאיר ככבוד קונו. ומה אם שם הקודש שנכתב בקדושה אמר הכתוב שיימחה על המים בשביל להטיל שלום בין איש לאשתו. וכבוד מאיר לא כל שכן. ע"כ.

כמו כן מצינו בגיטין (נב.) על בני זוג שבכל ערב שבת היו רבים ביניהם, בא רבי מאיר לביתם בכל ערב שבת במשך שלשה שבועות עד שהשלים ביניהם, ושמע את השטן אומר: ווי דאפקיה רבי מאיר לההוא גברא מביתיה. ע"כ [ולכן כותב מרן החיד"א בספרו מורה באצבע סימן ד' אות ק"מ וזה לשונו: כעלות המנחה בערב שבת קודש הנה הוא עת מסוכן למחלוקת

בין איש לאשתו ובין המשרתים. והסיטרא אתרא טורחת הרבה לחרור ריב, והאיש הירא יכוף יצרו שלא יעורר שום מחלוקת והקפדה ואדרבא יבקש שלום. עיי"ש. והגאון רבי חיים פאלג' בספרו כף החיים (סימן כז אות לה) הביא דברי המורה באצבע וכתב: ואנכי עבדו מוסיף על דבריו, דאני הגבר ראה עיני, דבכל בית שהיה מחלוקת בער"ש לעת ערב או בליל שבת היה, בדוק ומנוסה כי רעה נגד פניהם ולא יצאו נקיים באתה שבוע באיזה רע. ומוסיף רבי חיים פאלג' עדות על עצמו: ופעם אחת בשנת תקע"ה בליל שבת שמעתי שהיה השכן מתקוטט עם אשתו אחר הקידוש על דבר מאכל ותיכף קמתי מעל שלחני והלכתי וישבתי על שלחני, וכשראו אותי נבהלו נחפזו ועשו שלום ביניהם. וככל פעם שהיה אותו שכן רואה אותי היה מחזיק לי טובה ואומר לי, אותו הלילה היה לי לאות ולזכרון שלא התקוטטתי עוד קטטה עם אשתי אף שעברו ימים ושנים. וזה כתבתי בספרי כדי דממני יראו וכן יעשו כל אחד עם שכנו הקרוב אליו וכו'.. עכ"ל. ולפי החשבון יוצא שהיה אז בגיל עשרים ושבע. כי בשו"ת חיים ביד (יו"ד סימן צ"ב) הוא מביא מעשה, שהיה בשנת תקס"ח והוא מעיד אנכי הצעיר הייתי רך בשנים בן עשרים שנה. א"כ בשנת תקע"ה היה בן עשרים ושבע].

ולפי דרכינו יש לפרש, כי עמלק הוא יצר המחלוקת והפירוד בין הבעל לאשה, החיד"א (מדבר קדמות מערכת פ', אות ה') בשם רבינו אפרים עה"ת, שכתב על הפסוק "זאת זכרון בספר ושים באזני" ר"ת זבוב, והוא מלך עמלק. עכ"ל. ולפי דרכינו מבואר היטב מדוע שרו של עמלק נקרא "זבוב", שהרי דרכו של הזבוב שעוזב מקום הבריא שבאדם והולך למקום הפצע, כך עמלק שעניינו מחלוקת, הוא לחפש ולראות תמיד אצל השני, את חסרונותיו ופצעיו, ולא את מעלותיו. (והרחבנו בזה בפרשת בשלח אות ע"ו).

ומכיון שרבי מאיר בכוחו להכניע את שרו של עמלק, הוא גורם להביא שלום בית.

טעם שהתנא רבי מאיר קבור בעמידה:

רבנו חיים ויטאל זיע"א תלמידו המובהק של רבנו האר"י הח"י זיע"א כותב בספרו שער הגלגולים (הקדמה לז) אחר שהביא מקום קבורת התנאים והאמוראים בצפת וטבריא כתב "לדרום של טבריה בלכתך אל מרחצאות של המים החמין, יש שם קברות צדיקים רחוקים זה מזה ואינם במקום. וכבר הוזכרו בספר היחוס והם: רבי מאיר ור' ירמיה וכו' ונלע"ד כי הורה מורי רבנו האר"י ז"ל על רבי מאיר שהוא קבור מעומד וכו'. ע"כ (אדם נוסף שמצינו שנקבר מעומד הוא רבי ירמיה כך מציין בספר המקומות הקדושים עמוד 265 בשם ספר יחוס צדיקים, והוכיח כן מדברי מהירושלמי במסכת כלאים פ"ב ה"א, שרבי ירמיה ציוה לפני מותו שיתנו מנעליו ברגליו ומקל בידו וישכיבוהו על צידו שיהא מוכן לקבל המשיח. ע"כ ובמאמר נפרד ניתן טעם בזה מדוע רק רבי ירמיה נקבר בצורה כזו).

ונתן רבינו יוסף חיים זי"ע בספרו בן יהוידע (עמ"ס סוכה דף מה.) טעם לדבר, כי כל צדיק זכותו מגין על דורו כשהוא חי עמהם מפני שהוא משותף עמהם, אך אחר שנפטר פסק השיתוף ואינו מגין עליהם כמו זמן חייו כשהיה חי עמהם ויש הפרש גדול בזה. וכמ"ש המפרשים ז"ל, ולכן מספידין ובוכין בפטירת הצדיק על חסרונו שחסר מהם, אך רבי מאיר בעל הנס זיע"א לפי שורש נשמתו זכותו מגין על העולם אחר פטירתו כאשר היה מגן בחייו בעודו עמהם, שלא על חנם נהגו בכל קהילות ישראל לנדוד נדרים לשם רבי מאיר בעל הנס זיע"א לעורר הרחמים שיגן זכותו עליהם, ועל כן נמצא זכותו דומה לעץ הנטוע שהוא עומד על עמדו ואינו דומה לעץ התלוש מושכב על הארץ, וידוע הפרש בין עץ הנטוע לבין התלוש הוא זה, דעץ הנטוע הוא תמיד עומדו בכוחו ותקפו ואינו יבש ונבל, אבל עץ התלוש הוא יבש ונבל, ולכן קברוהו לרבי מאיר בעל הנס זי"ע

מעומד לרמוז שיזכותו דומה שהוא עומד ואינו דומה לעץ התלוש שהוא מושכב על הארץ, ולכן לא קברוהו מושכב. עכ"ד.

ובספרו בן יהוידע על מסכת קידושין (לו.) כתב טעם אחר, שם הגמרא מציינת את המחלוקת בין רבי יהודה לרבי מאיר, שכאשר אין ישראל עושים רצונו של מקום שלדעת רבי יהודה הם נקראים "עבדים" ואילו דעת רבי מאיר "בין כך ובין כך קרויים בניס". וכתב רבינו יוסף חיים על דברי הגמרא וז"ל: ובה יובן בס"ד הטעם שנקבר רבי מאיר מעומד כמו"ש רבינו מוהר"ח ז"ל בסוף שער הגלגולים, והיינו מפני שבסברתו נעשה עמידה לישראל בעולם דאין נופלים אפילו כשאין עושים רצונו של מקום. עכ"ל.

ונראה להוסיף עוד שני טעמים מדוע נקבר רבי מאיר בעמידה.

האחד על פי מה שכתב בספר הקדוש עבודת ישראל להרה"ק מקוה'ניץ זי"ע להסביר מדוע תפילת שמונה עשרה נקראת "תפילת העמידה", בדרך משל:

משל למלך בשר ודם שהודיע על קביעת תאריכים מיוחדים, זמנים מסויימים, שבהם תינתן רשות לאנשים פשוטים שיש להם בקשות מיוחדות להיכנס אליו, והחפץ להיכנס למלך צריך להגיש תחילה בקשה על רצונו להיכנס אל המלך, וביום המיועד מוזמן הוא אל ארמון המלך ושם בארמון הגדול יושבים כל מיני פקידים בחדרים שונים, ולכל אחד מהם תפקיד, אחד נוטל ממנו את כל הפרטים האישיים שלו השני שואלו מהו מבוקשו, וכן הלאה וכך נאלץ הוא ללכת מחדר לחדר חדרים רבים עד שסוף סוף ניתנה לו רשות להיכנס אל המלך, אל היכלא דמלכא! החדר שבו יושב המלך הגדול.

והנה אם המבקש הוא אדם פשוט קצר בינה עבורו כל מטרת הכניסה היא מילוי בקשותיו הקטנות, משא"כ כאשר המבקש הוא בר דעת עבורו העיקר להכנס את המלך ולעמוד לידו, והבקשות הן קטנות בערכן לעומת הזכות שיש לו לעמוד ליד המלך, ולהביט בצורתו ולמען מטרה זו עשה את כל ההכנות המרובות ובבואו לשם שם, הוא כבר "עומד", שם יש לו תקומה, ע"י עצם הזכיה שניתנה לו לעמוד ליד המלך בהיכלא דמלכא.

וכן הוא במלכותא דרקיעא לפני שמגיעים לתפילת "העמידה" תפילת שמונה עשרה, עושים כל מיני הכנות: קרבנות, פסוקי דזמרה, יוצר אור, קריאת שמע, וכך הולכים מעולם לעולם מחדר לחדר עד שמגיעים לתפילת "העמידה", ואז עומדים לפני ה', ממש לפני השכינה וזוכים לדבר באופן ישיר עם המלך, אומרים ברוך "אתה" בלשון נוכח, כשמגיעים שם, כבר לא הולכים יותר, אלא עומדים ושם יש כבר בשו"ע כל מיני הלכות המחייבות את האדם העומד ליד המלך.

ובדרך זו מבאר ה"עבודת ישראל" זי"ע שלכן נקראת התפילה בלשון "עמידה", ללמד, שאין תכלית התפילה הבקשות, אלא עצם הזכיה שניתנה לאדם הקטן – להיכנס להיכלא דמלכא, לעמוד לפני ה', לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. ואין לך זכות גדולה מזו.

כך גם הוא בלימוד התורה, אדם הלומד תורה, יש בפניו שתי אפשרויות האחת, ללמוד את התורה כחכמה

בעלמא, או להבין כי תורת ה' היא, ובעצם לימודו הוא זוכה להשראת השכינה ועומד בהיכל המלך. בא רבי מאיר ומלמד את תלמידיו את סוד התורה וגודל השראת השכינה הבא על ידי הלימוד, ואשר על ידי לימוד התורה זוכים לעמוד בהיכלא דמלכא.

וכמו שאומרת הגמרא במסכת עירובין (יג.): לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו ולמה נקרא שמו רבי מאיר? שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה ולשון הגמרא בשלימותה הוא: תנא לא רבי מאיר שמו אלא רבי נהוראי שמו ולמה נקרא שמו רבי מאיר שהוא מאיר עיני חכמים בהלכה. ולא נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו ואמרי לה רבי אלעזר בן ערך שמו, ולמה נקרא שמו נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה. וכתב בעין משפט על הגליון וז"ל: לא קאי על רבי מאיר אלא על רבי נהוראי המוזכר בתלמוד עכ"ל. והיינו מה שנאמר: "ולא רבי נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו", הוא חלק שני של המימרא, שיש עוד חכם שנקרא רבי נהוראי ושמו העיקרי הוא רבי נחמיה. וכ"כ בשו"ת נדע ביהודה מה"ת יו"ד סימן קנ"א, מה שכתב לא ר"מ שמו אלא רבי נהוראי שמו כו', ולא רבי נהוראי שמו אלא רבי נחמיה שמו ואמרי לה רבי אלעזר בן ערך כו'. לא על אדם אחד שהוא רבי מאיר אמרו כל זה, שאמרי לה רבי נחמיה או רב"ע שמו, אלא מעלות של שני חכמי ישראל קאמר, שעל זה שהיה מפורסם בשמו בפי כל רבי מאיר אמרו ששם זה אינו שם עצמי ששם העצם שלו היה רבי נהוראי, אבל על שם חכמתו שמאיר עיני חכמים קראוהו הכל רבי מאיר. ועל החכם שהיה מפורסם בשמו בפי כל רבי נהוראי אמרו, כי לא רבי נהוראי שמו אלא רבי נחמיה או רב"ע שהרי אם אתה מפרש כל זה על אחד, א"כ רבי מאיר אמרי לה כי רבי אלעזר בן עזריה שמו והוא דבר, ועיין ברש"י סנהדרין כ: ד"ה רבי נהוראי, רבי נהוראי אמר כו' לא גרסינן ליה בתוספתא, ותדע דשיבוש הוא דהא קיימא לן בעירובין יג: דהוא רבי נחמיה הוא רבי נהוראי. עכ"ל ע"ש.

ובספר סידורו של שבת (שורש ז' ענף א' עלה ט"ו) מסביר: פירוש, שבכל הלכה והלכה שלמד עם תלמידיו, גילה להם את האור שבה והסודות והיחודים, עד שהגיעו ג"כ לקבל את האור הגדול הגנוז בתורה, והיו מתדבקין עצמן אל אור העליון בדביקות נפלא, עד שהיו ממשיכין את האור הגדול עד למטה והיה האש מן השמים מלהטת סביבותיהם, עד שהיו רואין בעיניהם ממש את מראה ה' הגדול אשר עשה וכו'. עד שזכה להיות מאיר עיניהם שיראו אור הנפלא הלאה ע"י ההלכה וזה שהיה מאיר עיני חכמים בהלכה, וע"כ בתורתו של רבי מאיר מצאו כתוב כתנות אור באלף (בראשית רבה ב'), כי מצאו בתורתו של ר"מ כשהיו לומדים אתו כתנות אור הגדול, הוא לבוש האורה ותענוג הרוחני משלמות אור התורה, לכן אפשר גם בדרך הפשוט היה כתוב אור, כי אפשר מאת ה' נסבה, שהסב הקב"ה להיות נכתב באלף להראות שהי' מאיר בתורתו כל האפשרות בקבלת האור. ע"ש.

משום כך קברוהו בעמידה, כדי להורות, כי הוא זכה בלימודו להרגיש ולחוש כאילו הוא עומד בהיכלא דמלכא.

בזה נבוא ונבאר את דברי הגמרא במגילה (כא.) ת"ר מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו למדין תורה אלא מעומד משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והיו למדין תורה מיושב. היינו שעד רבן גמליאל הזקן, כל אחד שהיה לומד תורה, הרגיש והבין כי הוא נמצא עומד בהיכלא דמלכא. אחר כן מחמת ירידת הדורות נחסרה אותה הרגשה וכוונה, רק יחידים היו זוכים לה.

בזה יבואר היטב הלשון בפיט "בר יוחאי": "מושב טוב ישבת יום נסת יום אשר ברחת במערת צורים שעמדת שם קנית הודך והדרך". שבתחילה, כתב לשון "ישיבה" ואחר כך המשיך בלשון עמידה? ולדרכינו ביאורו, שבתחילה לא

זכה רשב"י לגלות את גודל השראת השכינה הבאה על ידי לימוד התורה, ולהרגיש כי הוא עומד בהיכלא דמלכא, לכן נאמר לשון "שיבה". אולם אחר כך שנתגלה לו גודל השראת השכינה שבאה על ידי לימוד התורה, ושהוא בבחינת עומד בהיכלא דמלכא, נאמר בו לשון "עמידה".

הסבר נוסף, מדוע נקבר רבי מאיר בעמידה, מצינו כי רבי מאיר תיקן את חטאו של אדם הראשון, ולכן בתורתו של רבי מאיר היה כתוב "כתנור אור" עם אל"ף. והסיבה שנקברים בשכיבה להורות שטעם המיתה עם משום חטאו של אדם הראשון על ידי הנחש, וכשם שהנחש נענש "על גחנך תלך" ואומר המדרש (בר"ר כ, ה): ירדו מלאכי השרת וקצצו ידיו ורגליו, והיה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו. ע"כ. כך האדם צריך להיקבר בשכיבה כאילו אין לו רגליים לעמוד בהם זכר לחטא אדם הראשון שהביא את המיתה.

אולם רבי מאיר שתיקן את חטא אדם הראשון, אין בו את טעם המיתה מחמת חטא אדם הראשון וקציצת רגליו של הנחש, לכן נקבר בעמידה.

בזה נבוא ונסביר מה שמצינו בגמרא בגיטין (סז) רבי מאיר חכם וסופר היה, סופר מיוחד ומובחר, כתב היד שלו היה משובח ויפה עד מאד. והכי איתא באבות דרבי נתן (פרק יח). ע"ש. ובעירובין (יג) אומר רבי מאיר: כשהייתי לומד אצל רבי עקיבא הייתי מטיל קנקנתום לתל הדיו ולא אמר לי דבר, וכשבאתי אצל רבי ישמעאל אמר לי: בני מה מלאכתך? אמר לו, לבלר אני. אמר לי: בני הוי זהיר במלאכתך, שמלאכתך מלאכת שמים היא שמא אתה מחסר אות אחת או מוסיף אות אחת נמצאת מחריב את כל העולם כולו.

ויש לתת טעם מדוע בחר את מלאכת הסופרות וזאת על פי מה שכתב הגר"ח פלאג'י בספרו תורה וחיים (אות רטו), שהכותב ספר תורה זוכה לתקן את חטא אדם הראשון בדומם צומח חי מדבר. יעו"ש. ונראה להסביר מדוע מתקן בזה את ארבעה יסודות אלו, הוא מפני שבכתיבת ספר תורה נמצאים ארבע יסודות אלו, שכן, דומם הוא הדיו שכותבים את הס"ת שיסודו הוא מים מצד הדומם, צומח הוא קולמוס שכותבים בקנה וכמ"ש חז"ל (תענית כז): לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארז, ולפיכך זכה קנה ליטול הימנה קולמוס לכתוב בו ספר תורה תפילין ומזוזות. יעו"ש. ואי נמי הדיו ג"כ הוי מן הצומח כיון שמערבים בו מיני צמחים ולכן אף הכותבים את הס"ת בנוצה של עוף (ע"י בספר חסידים סי' רפג) שפיר הוי להו שבדיו יש להם את יסוד הדומם והצומח. חי – הוא הקלף הבא מעור הבהמה שהיא חי. מדבר – שהוא הסופר הכותב את הספר תורה. וע"י עוד נמי בב"ח (טור או"ח סי' לב) שכתב שם שצריך הסופר להוציא מפיו את האותיות אף בשעה שכותב ספר תורה, והביא מקור לזה מדברי הגמ' במסכת בבא בתרא (טו) דאמרין התם, הקב"ה אומר ומשה אומר וכותב את התורה וכו' ועמד להוכיח שם נמי שדעת הטור כך היא כי מצות ספר תורה היא שיהיה קורא כל תיבה ותיבה ואח"כ כותב, כדי שתהא קדושת הבל קריאת כל תיבה ותיבה היוצא מפיו הקורא נמשכת על האותיות כשכותב אותן בקלף. יעו"ש. ולפי האמור יתירה יש לומר בזאת דצריך נמי שיקרא את האותיות קודם הכתיבה שיהיה בענין זה גדר "מדבר".

וא"כ ארבעה יסודות נמצאים בעת כתיבת הספר תורה ועל כן זוכים ג"כ לתקן אותם בכתיבה זאת.

רבי מאיר אשר תיקן את חטאו של אדם הראשון בחר במלאכת הסופרות, כי על ידי כתיבת ספר תורה מתקן את חטא אדם הראשון בכל ארבעת יסודותיו.

זכותו של התנא רבי מאיר תעמוד לנו שיתמלאו כל משאלות לבנו לטובה, ונתבשר רק בשורות טובות ישועות ונחמות "אלהא דמאיר ענני", אמן.

מאמר זה הוא חלק מפרק על מעלותיו של התנא האלהי רבי מאיר בעל הנס, אשר אי"ה יצא לאור עולם בספר נוסף בסדרת הספרים "נחלת שדה", ספר בענינים של התנאים והאמוראים, חידושים נפלאים ומתוקים על הנהגותיהם ומעשיהם ודרך לימודם של התנאים והאמוראים הקדושים.

שערי השגה

הדרך להגיע להשגות בעבודת ה'

שמירת שבת: כתב בשער רוח הקודש (דף ט עמודה ב'), גם שמירת שבת בכל הפרטים, במעשה ובדיבור מועיל מאד אל ההשגה.

וכתב בספר ראשית חכמה (שער האהבה פרק ו') וז"ל: וביום שבת מצד נשמה היתירה הבאה, ירגיש בנפשו תענוג נפלא, ואם חכם הוא על ידו יתגלו לו רזי תורה כמו שראיתי זה בעיני במורי ע"ה וחכמים וכיוצא בו. עכ"ל.

ועוד כתב (שער הקדושה פרק ז) וז"ל: עיקר תיקון הנשמה הוא על ידי התורה וכוונת התפילה, כי הנשמה היא מעולם המחשבה ותיקונה קישוטיה ויפיה, על ידי היחודים שאדם עושה על ידי מחשבתו, על ידי זה היא מאירה, וירויח בזה שכאשר יבוא יום שבת יהיה נקל לו טהרת המחשבה, וכל הקדושות שינהג האדם ביום שבת יהיו נקלים לו לעשותם בימות החול מטעם שביום שבת כל הימים קבלו כל יום ויום מקצת אותם הקדושות ולא יהיה קשה לאדם לנהוג מה שלא עשה, באופן שאם לא תיקן בששת ימי השבוע דבר ובא שבת והרהר תשובה ורוצה לעשות כל הקדושות הנהוגות בו, יועילו לו כל הקדושות שנהג בשבת שיהיה נקל לו למשוך אותם הקדושות מהנקודה האמצעית לכל הימים. אבל אם השורש שהיא הנקודה, אינה מתוקנת כראוי, יהיה קשה לו תיקון כל יום ויום להאירו ולקדשו בקדושת מחשבה ודיבור וכיוצא, ולזה צריך הבא לקדש עצמו יקדש בתחילה ששת ימים, מן הטעם שפירשנו, ואם בא לשוב בשבת שלא זכר את קונו בימי המעשה, יתקן השבת כהלכתו ולפחות בערב שבת יתקן דירה נאה בלביה לפחות המחשבה מהבלי העולם הזה ויחשוב במה שביארנו וכו', כי השבת הוא מעין העולם הבא כמאמרם ז"ל: מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת וכו', וכן ראוי שיאמר אדם בלבו אחר שיתקן צרכי שבת מאכילה ושתייה, ומה תיקנתי לעולם שכולו שבת, ולכן ראוי שביום ו' יתבודד מקצת היום לפשפש במה שעשה בששת ימים, כדי שישוּב בתשובה, ובזה הימים יוכלו בנקודה האמצעית שהוא השבת כדפירשנו שם, ונשמתו תהיה נאה ועל ידי כוונת התפלה כדפרישית ואיבריו נאים ומתוקנים על ידי הרהור תשובה לפחות, ותהיה בזה הכנה שתשרה בו תוספת הנשמה כדי שיוכל לשוב אחר כך. עכ"ל.